

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОПІРЕБ ГАЛУЗЕЙ ТА РЕГІОНІВ

**ОПП «ЕКОНОМІКА» ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**СПЕЦІАЛЬНОСТІ С1 «ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ» (СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ С1.01 «ЕКОНОМІКА»)**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ С «СОЦІАЛЬНІ НАУКИ, ЖУРНАЛІСТИКА, ІНФОРМАЦІЯ
ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»**

Відповідність стратегічним цілям університету

КПІ ім. Ігоря Сікорського активно впроваджує Стратегію сталого розвитку на 2023–2028 роки (URL: <https://kpi.ua/files/strategy-sd-2023-2028.pdf>), яка передбачає розвиток інноваційної екосистеми, швидкого реагування на зміни характеру і структури ринку праці та забезпечення міждисциплінарності підготовки фахівців. Освітня програма «Економіка» першого (бакалаврського) рівня відповідає цим цілям, поєднуючи економічну освіту з інноваційним підходом до навчання.

Актуальність ОПП «Економіка» (бакалаврського рівня) обумовлюється такими перевагами:

- ❑ **Формування базових економічних компетентностей фахівців.** Бакалаври економіки забезпечують підприємства та організації фахівцями, здатними виконувати економічний облік, базовий фінансовий та управлінський аналіз, що критично важливо для малого та середнього бізнесу
- ❑ **Підтримка регіональної та галузевої економіки.** Випускники бакалаврату здатні працювати у різних секторах економіки (промисловість, торгівля, агропромисловий комплекс, сфера послуг), забезпечуючи функціонування господарських процесів і оперативний економічний супровід.
- ❑ **Підготовка до подальшого навчання та професійного розвитку.** Бакалаврська освіта формує фундаментальні знання та навички, необхідні для продовження освіти на магістерському рівні та для підвищення кваліфікації у сфері фінансів, економічного аналізу та управління
- ❑ **Забезпечення базової цифрової та аналітичної компетентності.** Сучасна економіка вимагає від бакалаврів навичок роботи з інформаційними технологіями та статистичними даними для підтримки бізнес-процесів і прийняття оперативних рішень.
- ❑ **Відповідність потребам ринку праці.** Бакалавр з економіки може швидко інтегруватися в бізнес-процеси підприємств різних секторів, забезпечуючи ефективну реалізацію щоденних економічних операцій та підтримку стратегічних рішень на базовому рівні.

*Узгодження **програмних результатів навчання** ОПІТ «Економіка» першого (бакалаврського) рівня з потребами **галузей та регіонів України***

*Економіка України характеризується значною **галузевою та регіональною диференціацією**, що зумовлює **стійкий попит на фахівців з базовими економічними, аналітичними та прикладними компетентностями**. Освітньо-професійна програма «Економіка» бакалаврського рівня орієнтована на підготовку фахівців, здатних виконувати аналітичні, планово-економічні та організаційно-управлінські функції у різних секторах економіки та регіонах України, що прямо корелює з визначеними програмними результатами навчання.*

*Потреби підприємств **реального сектору економіки**, зокрема **промисловості, транспорту, логістики та торгівлі**, формують запит на фахівців, які володіють фундаментальними знаннями з мікро- та макроекономіки (**ПРН 03–04**), здатні застосовувати аналітичний інструментарій для оцінки результативності діяльності суб'єктів господарювання (**ПРН 05, 08, 10, 12**), працювати з економічною інформацією та показниками ефективності (**ПРН 13, 16, 21**). У регіонах із розвиненою промисловою та транспортною інфраструктурою ці результати навчання безпосередньо реалізуються у професійній діяльності економістів, що забезпечують планування витрат, аналіз виробничих і логістичних процесів та підтримку управлінських рішень (**економіст транспортного підприємства, економіст з планування логістичних процесів, аналітик витрат у логістиці, економіст з планування, фахівець з раціоналізації виробництва, економіст з ціноутворення**).*

У регіонах із потужним торговельним, аграрно-логістичним та експортним потенціалом зростає потреба у фахівцях, здатних аналізувати ринкову кон'юнктуру, попит і пропозицію, ціноутворення та збутову політику підприємств. Відповідні компетентності забезпечуються ПРН 06–07, 09–10, 15–16, 19, які формують здатність до економічного аналізу ринків, професійної комунікації та підготовки аналітичних матеріалів. Це дозволяє випускникам ефективно працювати у сфері торгівлі, логістики та зовнішньоекономічної діяльності (економіст зі збуту, аналітик продажів, агент комерційний, економіст з міжнародної торгівлі, експерт з торговельно-економічних операцій, фахівець-аналітик з дослідження товарного ринку).

Фінансовий сектор, банківська система, інвестиційна та страхова діяльність, які концентруються насамперед у великих містах і регіональних центрах, потребують фахівців із розвиненими навичками фінансово-економічного аналізу, оцінки ризиків, роботи з податковими та фінансовими інструментами. Ці потреби відповідають ПРН 05, 08, 10–11, 13, 25, що забезпечують підготовку бакалаврів до виконання функцій фінансово-аналітичного супроводу діяльності суб'єктів господарювання (економіст з фінансової роботи, економіст з податків і зборів, фінансовий аналітик, аналітик з кредитування, аналітик з інвестицій, аналітик з оцінки ризиків, професіонал з управління активами, професіонал з фінансово-економічної безпеки).

Потреби *органів державної влади та місцевого самоврядування*, характерні для адміністративних і регіональних центрів, обумовлюють попит на фахівців, здатних аналізувати соціально-економічні процеси, бюджетні та трудові відносини, застосовувати нормативно-правові акти у професійній діяльності (ПРН 01, 11, 18, 26). У цьому контексті бакалаври з економіки залучаються до аналітичної, планово-економічної та консультативної роботи (*економіст у державній установі, економіст з планування бюджетів, економіст з праці, фахівець з аналізу ринку праці, аналітик у сфері професійної зайнятості, економічний радник, оглядач з економічних питань*).

Універсальність підготовки за ОПП «Економіка» бакалаврського рівня забезпечується також розвитком комунікаційних, цифрових та адаптивних компетентностей (ПРН 14, 19–20, 22–23, 28, 31), що дозволяє випускникам ефективно працювати в умовах регіональної мобільності, трансформації економіки та цифровізації бізнес-процесів, а також поступово розширювати сферу професійної діяльності.

Таким чином, *програмні результати навчання ОПП «Економіка» першого (бакалаврського) рівня перебувають у прямому та логічному зв'язку з реальними потребами галузей і регіонів економіки України та забезпечують підготовку фахівців, здатних виконувати практично орієнтовані економічні функції на первинних і середніх посадах..*

Попит на кваліфікованих фахівців за освітньою програмою «Економіка» обумовлений також необхідністю реалізації національних, галузевих та регіональних програм розвитку, зокрема:

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-n#n25>)

Потреба у фахівцях за освітньою програмою «Економіка» визначається їх спроможністю :

- *в контексті розвитку людського капіталу:* аналізувати економічні ефекти від інвестицій у людський капітал, розробляти макроекономічні моделі продуктивності праці та зайнятості, вивчати структурні дисбаланси ринку праці;
- *в контексті розбудови інноваційної економіки та цифрової трансформації:* оцінювати вартість цифрової трансформації для підприємств, здійснювати пошук джерел фінансової підтримки інновацій, проводити техніко-економічний аналіз стартапів, впроваджувати бізнес-аналітику для цифрових проєктів, реалізовувати інноваційні рішення, створювати технологічні компанії, ініціювати нові бізнес-моделі на базі цифрових платформ;
- *в контексті розвитку підприємництва та малого/середнього бізнесу:* розробляти податкові та фінансові стимули для МСП, оцінювати вплив державної політики на діловий клімат, аналізувати державні та донорські програми підтримки бізнесу, оцінювати ефективність фінансування МСП, реалізовувати інноваційні продукти та послуги, формувати нові бізнес-екосистеми в громадах;
- *в контексті розвитку експортного потенціалу:* аналізувати динаміку зовнішньоекономічної діяльності, розробляти стратегії експорту за секторами, здійснювати аналіз ринкових трендів, запускати експортні проєкти, формувати канали збуту, адаптувати бізнес до умов глобальних ринків;
- *в контексті економічної безпеки та стійкості:* розробляти моделі економічної стійкості, аналізувати структуру залежності від імпорту, прогнозувати кризові ризики, здійснювати стратегічний моніторинг внутрішніх ринків, впроваджувати локалізоване виробництво, створювати резервні логістичні канали, інвестувати у енергетичну автономію.

**СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ, СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЛОГО І
СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ**
(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-p#n14>)

Потреба у фахівцях за освітньою програмою «Економіка» визначається їх спроможністю :

- *в контексті відновлення підприємницького потенціалу після кризи:* аналізувати макро- та мікроекономічні наслідки кризи, визначати ефективні стимули для відновлення МСП, супроводжувати діагностику стану бізнесу, розробляти стратегії антикризового управління та реструктуризації, ініціювати нові моделі бізнесу;
- *в контексті сталого розвитку та розширення підприємницької активності:* розробляти моделі включення неформального сектору в легальне поле, обґрунтовувати соціально-економічну ефективність, аналізувати бізнес-бар'єри, прогнозувати соціальні наслідки впровадження інструментів підтримки, реалізувати інклюзивні та інноваційні проєкти, сприяють розширенню підприємництва у громадах;
- *в контексті цифрової трансформації МСП:* оцінювати економічну доцільність цифрових інструментів, моделювати цифрову вартість підприємств, здійснювати аналітичний супровід цифрової трансформації, здійснювати впровадження CRM, ERP, фінансових аналітик, впроваджувати e-commerce, автоматизацію обліку, хмарні рішення та маркетингові платформи;
- *в контексті фінансової інклюзії та доступу до ресурсів:* проєктувати механізми державної підтримки (гранти, кредити, компенсації), аналізувати ризики кредитування МСП, здійснювати оцінку платоспроможності, рентабельності, складати бізнес-плани, залучати фінансування, оптимізовувати структуру витрат, реалізовувати інвестиційні проєкти;
- *в контексті інтернаціоналізації МСП:* розробляти експортні стратегії, здійснювати аналіз зовнішніх ринків, адаптувати бізнес до умов конкуренції, аналізувати ринкові тренди, торговельні бар'єри, сертифікаційні вимоги, ініціювати експорт, створювати торгові представництва, працювати з маркетплейсами та логістикою.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2028 РОКУ
(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-p#Text>)

Потреба у фахівцях за освітньою програмою «Економіка» визначається їх спроможністю :

- *в контексті створення ефективної моделі управління ОПК:* розробляти ефективні бізнес-моделі для підприємств ОПК, оцінювати витрати на виробничі процеси, аналізувати рентабельність продукції військового призначення, здійснювати аналіз ефективності управлінських рішень, розвивати інноваційні стартапи у сфері оборонних технологій;
- *в контексті розвитку інноваційного потенціалу ОПК:* проводити техніко-економічне обґрунтування інноваційних рішень, оцінювати ризики та доцільність впровадження нових технологій, аналізувати тренди у сфері оборонних інновацій, створювати моделі венчурного фінансування; підприємці — як учасники ринку оборонних послуг і технологій — можуть генерувати продукти подвійного призначення, створювати виробництва на основі технологічних хабів;
- *в контексті розширення ринків збуту та залучення інвестицій:* формувати конкурентоспроможну цінову політику, оцінювати ринки збуту, обґрунтовувати інвестиційні проекти із залученням міжнародного капіталу, проводити дослідження глобального ринку оборонних технологій, здійснювати ризик-аналіз зовнішньоекономічних контрактів, реалізовувати експортно-орієнтовані проекти, просувати продукцію українського ОПК на міжнародних виставках і форумах;
- *в контексті розвитку людського капіталу:* випускники програм «Економіка і бізнес» володіють міждисциплінарними навичками, зокрема з управління витратами, фінансами, планування, логістики — необхідними для керування сучасним підприємством ОПК, формування систем оцінки персоналу, прогнозування потреби у спеціалістах.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ
(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text>)

Потреба у фахівцях за освітньою програмою «Економіка» визначається їх спроможністю :

- *в контексті створення ефективної інноваційної екосистеми:* розробляти моделі функціонування інноваційних екосистем, здійснювати оцінку ефективності технопаркових структур, економічно обґрунтовувати бізнес-моделі для інноваційних центрів, здійснювати моніторинг взаємодії учасників інноваційного середовища, аналізувати ефективність політик підтримки стартапів, ініціювати створення нових інноваційних проєктів, венчурних ініціатив, розбудови мережевого бізнес-середовища;
- *в контексті формування інноваційного попиту та пропозиції:* моделювати інструменти державного стимулювання інноваційного попиту, обґрунтовувати політику державних закупівель інноваційної продукції, аналізувати ринки нових технологій, оцінювати інноваційні тренди та потреби галузей у нових рішеннях, трансформувати наукові ідеї у бізнес-моделі, комерціалізувати інтелектуальну власність, адаптувати продукти до запитів ринку;
- *в контексті залучення інвестицій у інновації та розвитку інструментів фінансування:* створювати бізнес-плани, фінансові моделі, обґрунтовувати доцільність участі в інвестиційних програмах, формувати інвестиційні досьє, здійснюють аналіз інноваційних ризиків, ініціювати фінансування стартапів, забезпечувати прозорість інвестиційного процесу, реалізовувати краудфандингові та грантові кампанії;
- *в контексті підвищення інноваційної культури:* долучатися до формування навчальних програм для інноваційної економіки, сприяти впровадженню дисциплін із бізнес-мислення, економіки інновацій, розробляти моделі прогнозування кадрових потреб у високотехнологічних галузях, оцінювати ефективність інноваційної освіти.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ

(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>)

Успішна реалізація економічних завдань Концепції розвитку штучного інтелекту потребує залучення висококваліфікованих економістів, аналітиків бізнесу та підприємців, підготовлених у межах освітньої програми «Економіка»:

- *Стимулювання підприємництва у сфері ІІІ вимагає фахівців, здатних розробляти економічні моделі стартапів, залучати інвестиції, налагоджувати партнерства з венчурними фондами, створювати бізнес-платформи та підтримувати участь українського ІТ-бізнесу у глобальних мережах.*
- *Мотивація суб'єктів господарювання до впровадження ІІІ-технологій базується на аналізі ефективності цифрової трансформації підприємств, оцінюванні вигод від автоматизації та формуванні рекомендацій щодо підвищення ефективності.*
- *Розробка Дорожньої карти перекваліфікації потребує економістів-аналітиків, здатних моделювати зміни на ринку праці, прогнозувати наслідки автоматизації та визначати ефективні інвестиції в перепідготовку кадрів.*
- *Запровадження державного замовлення на ІІІ-рішення вимагає обґрунтованого планування бюджетів, оцінки ефективності державних інвестицій та аналізу попиту на спеціалістів.*
- *Партнерство держави і бізнесу у сфері інновацій потребує підприємців, здатних ініціювати публічно-приватні проєкти, а також економістів, які розроблятимуть пропозиції щодо вдосконалення законодавства та інструментів стимулювання інновацій.*

Таким чином, фахівці в галузі економіки та бізнесу є ключовою ланкою в реалізації економічного блоку Концепції, забезпечуючи перетворення штучного інтелекту на дієвий інструмент модернізації національної економіки.

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА 2021-2027 РОКИ
(URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-n#Text>)

Потреба у фахівцях за освітньою програмою «Економіка» визначається їх спроможністю :

- *в контексті підвищення конкурентоспроможності регіонів:* здійснювати оцінку ресурсного потенціалу регіонів, аналізувати ефективність інвестиційних проєктів, формувати регіональні стратегії розвитку бізнесу, забезпечувати моніторинг та прогнозування економічної динаміки, проводити SWOT-аналіз економіки територій, створювати нові бізнеси, локальні кластери, реалізовувати проєкти в сфері туризму, агробізнесу, зеленої економіки, забезпечуючи зайнятість на місцях;
- *в контексті просторового розвитку територій:* розробляти економічні моделі просторового розвитку, оцінювати соціально-економічні розриви, здійснювати аналітичний супровід процесу планування просторового розвитку, аналізувати потоки ресурсів, трудової міграції, ефективність інфраструктурних інвестицій; розвивати бізнес в сільській місцевості;
- *в контексті сталого розвитку і екологічної безпеки, зокрема:* оцінювати екологічну ефективність регіональних ініціатив, розробляти моделі циркулярної економіки, здійснювати аналіз впливу господарської діяльності на довкілля, забезпечувати екологічне прогнозування, розвивати еко-бізнеси, відновлювану енергетику, переробку вторинних ресурсів.

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Фахівці ОПП «Економіка» відіграють важливу роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки шляхом аналізу макро- та мікроекономічних процесів, оцінювання ефективності використання ресурсів і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Вони здатні здійснювати економічне планування, прогнозування та аналітичний супровід діяльності підприємств, органів державної влади та місцевого самоврядування. Компетентності випускників сприяють формуванню економічної безпеки, розвитку підприємництва та впровадженню інноваційних підходів у різних секторах економіки.

Згідно з даними Мінекономіки, у 2024 році в Україні функціонувало понад 1,9 млн суб'єктів господарювання, з яких понад 95 % становили малі та середні підприємства. Це зумовлює зростаючий попит на фахівців з економіки, здатних здійснювати фінансово-економічний аналіз, стратегічне планування та оцінювання ефективності управлінських рішень в умовах обмежених ресурсів і високої невизначеності.

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА

У глобальному економічному середовищі фахівці з економіки є активними учасниками процесів міжнародної економічної інтеграції, зовнішньоекономічної діяльності та транснаціональної співпраці. Вони володіють знаннями щодо функціонування світових ринків, міжнародних фінансових інститутів і механізмів глобальної конкуренції. Підготовка за ОПП «Економіка» забезпечує здатність адаптувати економічні рішення до умов глобалізації, нестабільності та зростаючих ризиків, а також ефективно комунікувати в міжкультурному професійному середовищі.

За даними НБУ, у 2024 році збереглася позитивна динаміка припливу прямих іноземних інвестицій, зокрема у сектори фінансів, торгівлі, ІТ та переробної промисловості. За таких умов, зростає потреба у магістрах з економіки, які володіють інструментами аналізу міжнародних фінансових потоків, інвестиційних ризиків та макроекономічних дисбалансів.

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА

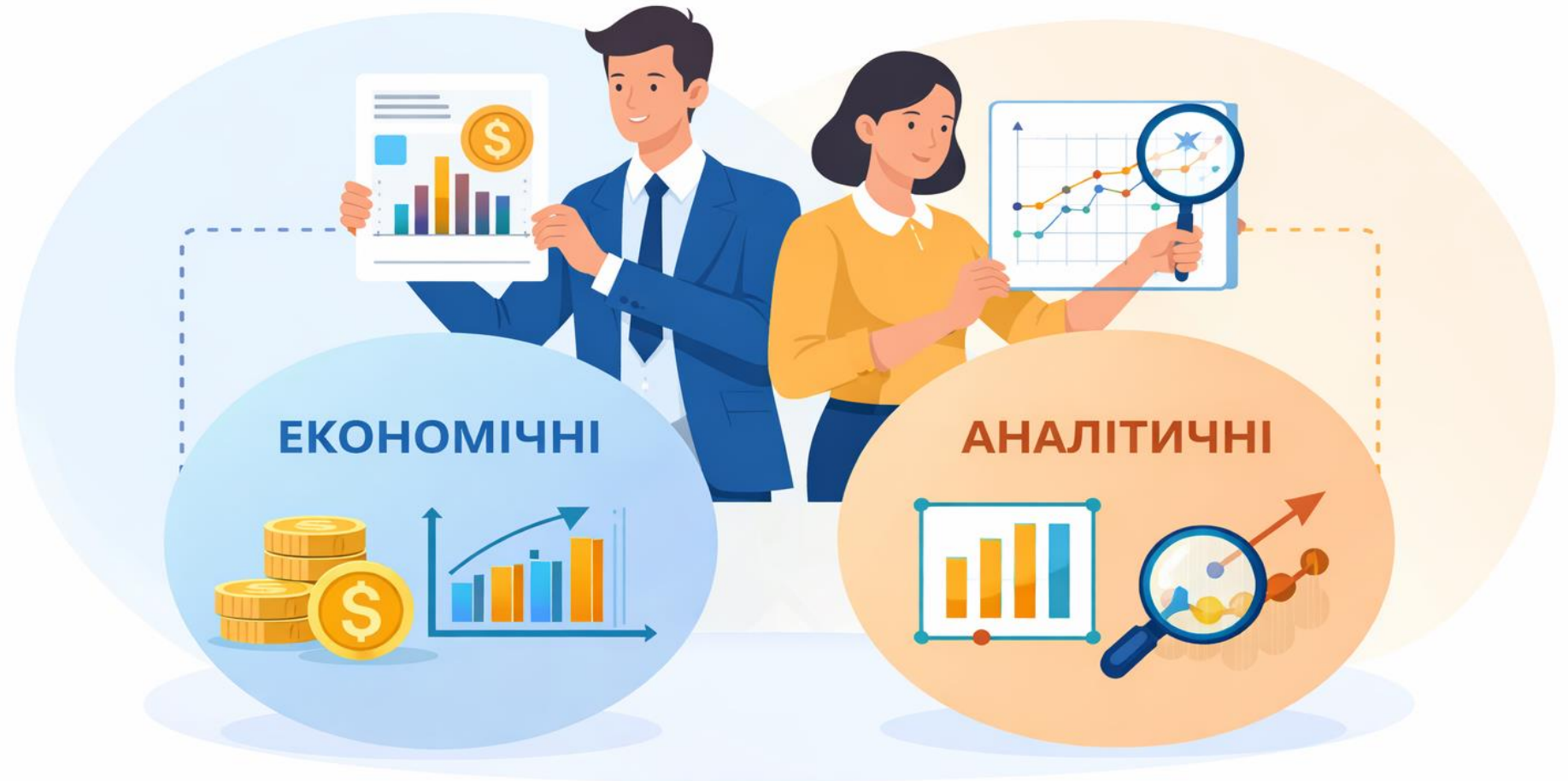

У сфері соціальної економіки випускники ОПП «Економіка» сприяють формуванню соціально орієнтованих економічних рішень, спрямованих на підвищення добробуту населення та зменшення соціально-економічної нерівності. Вони здатні аналізувати вплив економічної політики на соціальні процеси, ринок праці та рівень життя різних груп населення. Компетентності фахівців дозволяють ефективно працювати в межах концепцій сталого розвитку, соціальної відповідальності бізнесу та інклюзивної економіки.

За даними Держстату, у 2024 році частка населення України, що перебуває у зоні ризику бідності або соціального виключення, залишалася на рівні близько 18–20 %, що підкреслює необхідність фахівців, здатних розробляти та оцінювати програми соціального захисту, політики зайнятості, інклюзивного розвитку та соціального підприємництва.

Таким чином, освітня програма «Економіка» відповідає сучасним викликам і запитам ринку праці, готуючи універсальних і гнучких фахівців, здатних ефективно діяти як на національному, так і міжнародному рівнях ... ➡

... адже ОПП «Економіка» забезпечує формування у майбутніх фахівців таких основних груп професійних навичок ⬆